

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2006/58

Karar Sayısı : 2006/50

Karar Günü : 12.4.2006

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 1.9.2006-26276

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME : Kadıköy 2. Sulh Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 30.3.2005 günlü, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk tümcesinin Anayasa'nın 2., 125., 153. ve 155. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Çevreyi rahatsız edecek şekilde hayvan beslemekten 1608 sayılı Yasa uyarınca hakkında Belediye Encümeni tarafından kesilen idari para cezasının iptali istemiyle yapılan başvurunun incelenmesi sırasında, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptalleri için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun “Başvuru yolu” başlıklı 27. maddesinin itiraz konusu tümceyi de kapsayan (1) numaralı fıkrası şöyledir;

“MADDE 27.- (1) İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru gerekçesinde Anayasa'nın 2., 125., 153. ve 155. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince 12.4.2006 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında idarenin kamu gücünü kullanarak verdiği idari yaptırım kararlarına karşı yapılan başvurularda, uyuşmazlığın çözümünün, idari yargı yerine itiraz konusu kurallarla adli yargıya bırakılmasının Anayasa'nın 2., 125., 153. ve 155. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralla, idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı başvuru yeri ve süresi belirtilmektedir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun İkinci Kısımında “Çeşitli kabahatler” başlığı altında düzenlenen fiilleri, ağırlıklı olarak 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 526. ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan kabahatler oluşturmaktadır. 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 7. maddesiyle, çeşitli yasalarda hafif hapis veya hafif para cezası olarak öngörülen yaptırımlar idari para cezasına dönüştürülmüştür. Uygulanacak yaptırımın yasa ile “idari” para cezasına dönüştürülmesinin bu tür yaptırım uygulanarak eylemlerin gerçekte ceza hukuku alanına giren suç olma özelliklerini etkilemeyeceği açıktır.

5326 sayılı Yasa'nın 3. maddesi 1.3.2006 günlü, E. 2005/108, K.2006/35 sayılı kararla iptal edilmiş, iptal hükmünün kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun bulunmuştur. Anılan karardaki bu maddeye ilişkin iptal gerekçesi doğrultusunda, cezaî niteliği ağır basan fiiller açısından verilen idari para cezası ve/veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımlarına karşı başvurunun sulh ceza mahkemesince, kanunda belirtilen usule göre incelenmesinde Anayasa'nın 2., 125. ve 155. maddelerine aykırılık bulunmamaktadır. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 153. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

Mehmet ERTEN bu karara farklı gerekçe ile katılmış; Şevket APALAK ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT ise katılmamıştır.

VI- SONUÇ

30.3.2005 günlü, 5326 sayılı “Kabahatler Kanunu”nun 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Şevket APALAK ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 12.4.2006 gününde karar verildi.

Başkan

Tülay TUĞCU

Üye

Sacit ADALI

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

Cafer ŞAT

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

DEĞİŞİK GEREKÇE

İtiraz konusu kuralda, idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı başvuru yeri belirtilmektedir.

Özel kanunlardaki çeşitli fiiller karşılığında öngörülen idari yaptırımlar ile suç olmaktan çıkartılmak istenen kabahat fiillerinin, genel nitelikli bir kanunla düzenlenmesinde kamu yararı gören yasa koyucunun, kabahatler karşılığında öngörülen idari yaptırım kararlarının, bir idari işlem olmasından çok cezalandırma amacı baskın ve ceza hukukunun genel ilkeleriyle daha yakın ilişki içinde olan bir hukuki işlem olduğunu kabul ederek, bunlara uygulanacak olan genel hükümlerin yanı sıra, kabahatler karşılığında öngörülen idari para cezası ile mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararlarına karşı da idari yargı yerine ceza mahkemesine başvurulabilmesini mümkün kılan hükümlerin bulunduğu Kabahatler Kanunu'nu yasalaştırdığı anlaşılmaktadır.

İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı kimsenin cezalandırılmayacağına, ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerinin kanunla konulacağına, mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceğine ilişkin, Anayasa'nın 38. ve 142. maddelerinde belirtilen ilkelere ve ceza hukukunun genel prensiplerine uygun olmak koşuluyla, bu tür düzenlemelerin yasa koyucu tarafından yapılabileceğinde duraksama bulunmamaktadır. Buna göre, idari yaptırım kararlarının ağırlıklı olarak cezalandırma amacı taşıdığını gözeten yasa koyucunun, söz konusu Kanun'da uygulamaya yönelik diğer genel hükümlerle birlikte, idari yaptırım kararlarına karşı ceza mahkemesine başvurmayı öngörmesi, ona Anayasa tarafından tanınan yasama yetkisinin gereği ve kaçınılmaz sonucu olduğunda kuşku yoktur. Kabahat fiilinin, ceza hukukunun genel ilkeleriyle ilişki içinde olduğunun kabul edilmesi, ona ve idari yaptırım kararlarına karşı yapılacak itirazları idari yargı dışına taşıyan temel düşüncedir. O nedenle Anayasa'da yer alan idari yargı ayırımına ilişkin düzenlemelerin, ceza mahkemesinin yetkilendirilmesini düzenleyen kuralla ilişkilendirilmek veya onlara aykırı görmek olanaksızdır. Diğer taraftan, böyle bir düzenlemeyi Anayasa'ya aykırı kılan, Anayasa'da engelleyici veya buyurucu bir başka kural da bulunmamaktadır.

Bu nedenle itirazın reddine ilişkin karara, yukarıda açıkladığım gerekçe uyarınca katılıyorum.

Üye

Mehmet ERTEN

AZLIK OYU

5326 sayılı Yasa'nın 3. maddesi; Anayasa ile belirlenmiş idari yargının görev alanının gözetilmemesi gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmişse de, yargı yerlerini gösteren görevle ilgili kuralların yorumlarla değerlendirilmesi ve kapsamının belirlenmesi olanaksız ve duraksamalar doğmasına nedendir. Başka bir aktarımla, uyumsuzlukların görüleceği yargı yerlerinin açıklıkla ve kuşkuya yer bırakmadan yasalarda gösterilmesi gerekir. Bu bakımdan, idari uğraşla ilgili ve idari işlem niteliğindeki idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararlarına karşı, Anayasal yargı ayrılığı kurallarına özen gösterilmeksizin adli yargı yerinin görevli kılınması sonucu veren düzenleme; gerek bu biçimi ve gerekse yeni yasalaşma sürecinde de etkisi görülecek konumuyla Anayasa'nın 125., 140. ve 155. maddelerine aykırıdır.

Kuralın iptali gerekeceği oyuyla, kararın, 5326 sayılı Yasa'nın 27. maddesinin birinci fıkrasıyla ilgili kısmına karşıyım.

Üye

Şevket APALAK

KARŞIOY YAZISI

5326 sayılı Yasa'nın 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk tümcesinin Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki itirazın reddine ilişkin çoğunluk görüşüne, aşağıdaki nedenlerle katılmıyorum.

Ceza hukukunda, kişinin kendisi hakkındaki suçlamadan haberdar olması, savunmasını yapması ve cezanın, ondan sonra verilmesi, temel ilkedir. İdare tarafından, kamu düzeninin korunması, kişilerin mevzuata uymalarının sağlanması amacıyla uygulanan yaptırımlarda ise ceza hukukunun bu temel kuralı, devlet ve toplum hayatının mahiyeti icabı geçerli olmamakta; kişi, çoğu kez haberi olmadan yaptırıma uğramakta, ancak buna itiraz edebilmektedir. Bu itiraz imkanının güvencesi, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğunu belirten, Anayasa'nın 125. maddesi ve yargı yeri de idari yargıdır.

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 526. ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan fiillerin, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun İkinci Kısımında "Çeşitli kabahatler" başlığı altında yeniden düzenlenmesi ve bunlara idari para cezası verilmesinin öngörülmesi ile, bu eylemler artık ceza hukukunun kapsamı dışına çıkartılmış olmaktadır. Zira yaptırımın uygulanmasındaki yöntem, ceza hukuku ilkelerine değil idare hukuku ilkelerine göre düzenlenmektedir. Kabahat sayılan eylemlerde bulunan kişilere yaptırım uygulanmadan, yani idari para cezası verilmeden önce hakim huzurunda savunma olanağı tanınmaması ve idari işlem niteliğinde para cezası kesilmesi, çoğunluk kararında belirtildiğinin aksine, eylemlerin cezai niteliğinin tamamen ortadan kalktığını göstermektedir.

Ceza değil idari işlem niteliğinde olan idari yaptırımların, Türk hukuk sisteminin kökleşmiş kurumları ve Anayasa kuralları gereğince, idari yargı denetimine tabi olması gerekir. Adli yargının görev alanını, idari yargı aleyhine genişleten, idari para cezalarına karşı itirazların ceza mahkemesince incelenmesini öngören yasa kuralı, Anayasa'nın 2., 125. ve 155. maddelerine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT